

De Coördinatie Commissie besprak een nota van het Ministerie van Buitenlandse Zaken betreffende de institutionele versterking van de EEG.

Deze nota zou na goedkeuring door de Ministerraad ingediend kunnen worden bij het ministerieel overleg ter voorbereiding van de Europese Topconferentie. Bij de bespreking werd tevens betrokken een schriftelijke beschouwing van Ambassadeur Sassen over dit onderwerp.

Deze discussie resulteerde in een herziene versie van de nota, welke hierbij is gevoegd. Men kwam echter tevens overeen een aantal hoofdelementen uit de discussie ter kennis te brengen van de Ministerraad opdat deze een keuze zou kunnen maken uit de desbetreffende beleidsopties.

Deze hoofdelementen zijn de volgende:

a. verband met de Economische en Monetaire Unie (EMU)

Een deel van de Coördinatie Commissie was van mening dat de institutionele problematiek in nauwe samenhang moet worden gezien met de EMU. De kernvraag van de verdere ontwikkeling van de EMU is immers van institutionele aard; zonder garanties t.a.v. een effectieve centrale besluitvorming op communautair niveau is deze ontwikkeling zinloos. Het behoort in de Nederlandse benadering daarom voorop te staan, waarbij overigens wel in gedachte moet worden gehouden dat, conform een eerdere conclusie van de Coördinatie Commissie, het streven er vooralsnog op gericht moet blijven t.a.v. de institutionele problematiek het verworvene, zoals neergelegd in het rapport-Werner en in de Raadsresolutie van maart 1971, te behouden.

Een gehele heropening van deze problematiek zou gevaarlijk kunnen zijn. Voor het moment dient de Nederlandse benadering daarom eerder gericht te zijn op het verkrijgen van verbeteringen die, hoewel op zichzelf belangrijk, van secundaire aard zijn d.w.z. binnen het bestaande juridische kader kunnen worden verwezenlijkt.

Hiertegenover stond de opvatting dat de huidige institutionele problematiek van de Gemeenschappen, verhevigd door de komende uitbreiding van het ledental, op zichzelf staat en dringende en ingrijpende voorzieningen behoeft, zowel uit het oogpunt van effectiviteit als van democratie. Er zijn natuurlijk raakvlakken met de EMU, maar een te strakke binding daarmee zou - mede gezien de lange termijn waarop een verwezenlijking van de EMU verwachtbaar is en de vele onzekerheden te dien aanzien - een nadelige, vertragende factor kunnen vormen en de Nederlandse positie op de komende Topconferentie op onverantwoorde wijze kunnen beperken. Ook is de taktische positie t.a.v. Frankrijk beter, indien men dat afzonderlijk confronteert met de institutionele implicaties van de EMU, en daarnaast spreekt over de "renforcement institutionnel". De institutionele problematiek en de EMU zijn op de Topconferentie dan ook twee verschillende gendapunten, zoals ook in 1969 het geval was. De institutionele vraagstukken kunnen thans het beste op zichzelf bekeken worden en de mogelijkheden van voortgang, waar aanwezig, behoren te worden uitgebuit, te meer waar zulke voortgang toch nimmer in strijd zal komen met

-de doelstellingen-

de doelstellingen van de EMU.

De Coördinatie Commissie was overigens van mening dat dit verschil in benaderingswijze zou kunnen worden overbrugd door de nota te voorzien van een nieuwe inleiding.

b. al of niet verdragswijziging

Een deel van de Coördinatie Commissie - ten dele om redenen verband houdende met het voorgaande - sprak de mening uit, dat Nederland thans huiverig dient te staan tegenover wijzigingen van de Europese Verdragen en daar zelf geen voorstellen voor moet doen.*)

In de eerste plaats is zulks niet elegant t.o.v. de nieuwe leden, die op basis van de huidige verdragsteksten zullen toetreden. In de tweede plaats opent men de deur voor pogingen van Franse kant om "confederale" elementen in het verdrag te introduceren, waartegen Nederland wellicht onvoldoende weerstand zal kunnen bieden. In de derde plaats komt er toch in de nabije toekomst, op grond van de afspraken ter gelegenheid van het Verdrag inzake de Budgettaire Bevoegdheden van het Europees Parlement en de EMU-resolutie, een gelegenheid waarbij ten principale over institutionele hervormingen moet worden gesproken. Het moment is thans niet opportuun, gelet ook op de ongetwijfeld afwerende houding van de nieuwe Lid-Staten.

Hiertegenover stond de opvatting dat, nu het institutionele vraagstuk waar Nederland immer geprononceerde standpunten over heeft ingenomen, op het hoogste politieke niveau aan de orde komt, een Nederlandse bijdrage ook van wezenlijke en doordringende aard moet zijn. De institutionele vraagstukken zijn er urgent genoeg voor. Uiteraard moeten de grenzen van het haalbare niet uit het oog worden verloren, maar een te bescheiden opstelling zou op de Topconferentie niet effectief zijn en binnenlands-politiek in Nederland niet worden begrepen. Wat dit laatste betreft zal men zeker de Nederlandse voorstellen vergelijken met rapport-Vedel en een nog te verwachten bijdrage van de Commissie; men kan niet het risico lopen daarbij te zeer achter te blijven. Het gaat hier om het zoeken van een middenkoers; deze wordt echter niet gevonden als men van te voren alle verbeteringen die verdragswijziging zouden vereisen, zou uitsluiten. Bovendien, mocht Frankrijk met voorstellen voor de omvorming van de Gemeenschap tot een confederatie ter tafel komen, dan zal zulks geschieden ongeacht de vraag of Nederland verdragswijzigingen heeft voorgesteld of niet.

De Coördinatie Commissie meende dat op dit punt een uitspraak van de Ministerraad op zijn plaats zou zijn.

c. wetgevende bevoegdheid van het Parlement

Terwijl het merendeel van de in de nota van Buitenlandse Zaken opgenomen voorstellen de instemming van de Coördinatie Commissie konden verwerven, werd kritiek uitgeoefend op het voorstel c) op pag. 5, dat beoogt het Europees Parlement te laten beslissen over maatregelen van wetgevende aard, indien de Raad niet binnen een bepaalde termijn tot een besluit kan komen.

*)

In de nota is in de marge aangegeven welke voorstellen tot verdragswijziging (kunnen) leiden, en welke alternatieven er eventueel binnen de verdragen bestaan.

Hiertegen werd ingebracht dat een dergelijke voorziening geen parallel vindt in enige nationale staatsinrichting en bovendien onlogisch is tenzij men aan het Parlement ook overeenkomstige budgettaire bevoegdheden zou willen verlenen. De konsekwenties zouden dan zeer ver kunnen gaan.

Ter verdediging werd opgemerkt dat de vergelijking met nationale situatie niet opgaat en dat het voorstel met name betrekking heeft op wetgevende voorstellen en de budgettaire procedure onverlet laat. De versterking van de wetgevende bevoegdheid ligt geheel in de lijn van het tot dus verre gevoerde Nederlandse beleid. Het gaat trouwens vooral om het idee van een "stok achter de deur" teneinde het huidige trage tempo van besluitvorming te bespoedigen.

Het leek gewenst dat de Ministerraad zich over e.e.a. een nader oordeel zou vormen, waarbij tevens een aanzienlijk minder vergaand alternatief voorstel in beschouwing kan worden genomen.

d. art. 235 / EEG

Op pag. 14 van de nota wordt gesteld dat zoveel mogelijk moet worden bevorderd om samenwerking op nieuwe terreinen, die niet in het EEG-Verdrag genoemd zijn, binnen het gemeenschapskader te brengen, waarbij gebruik kan worden gemaakt van artikel 235 van het EEG-Verdrag dan wel van internationale overeenkomsten waarbij aan de Gemeenschappen nieuwe taken worden toegekend. Van de zijde van het Ministerie van Financiën werd tegen een te ruim gebruik van artikel 235 bezwaar aangetekend, aangezien (a) een dergelijk gebruik niet strookt met de bedoeling van dit artikel dat dient om binnen het raam van de bestaande doelstellingen eventueel noodzakelijke aanvullingen aan te brengen en (b) op deze wijze een toenemende uitholling van de bevoegdheid der nationale parlementen zal plaatsvinden zolang geen compenserende uitbreiding van de bevoegdheden van het Europees Parlement heeft plaatsgevonden. Er zou derhalve een voorkeur moeten bestaan voor internationale overeenkomsten, goed te keuren door het Nederlands Parlement, boven het gebruik van artikel 235. Zou men toch art. 235 in ruime zin willen toepassen, dan zou in ieder geval steeds vooraf de instemming van het Nederlandse Parlement moeten worden gevraagd.

Van de zijde van het Ministerie van Buitenlandse Zaken werd hiertegenover ingebracht, dat bij de Tweede Kamer deze bezwaren niet leven, maar dat men integendeel aandringt op een soepele interpretatie van het verdrag teneinde het werkkterrein der Gemeenschappen geleidelijk uit te breiden. Indien men niet - als algemene stelregel - zou pogen de nieuwe taken op een zo eenvoudig mogelijke wijze onder de competentie van de Gemeenschappen te brengen, dan ontstaat de proliferatie van allerlei samenwerkingsvormen buiten het communautaire kader die men thans reeds kan waarnemen.

Het gevaar van verzwakking der Gemeenschappen is dan in volle omvang aanwezig.

De Coördinatie Commissie kwam overeen dit reeds lang bestaande geschilpunt aan de Ministerraad voor te leggen.

Voorts besprak de Coördinatie Commissie een aantekening van het Ministerie van Buitenlandse Zaken inzake de deelneming gedurende het jaar 1972 van de kandidaat-leden aan diverse comité's. De conclusies van deze nota, die een ruime mate van deelneming aan de werkzaamheden van deze comité's voorzien, werden aanvaard, al achtte men de argumentatie daarvoor niet zozeer van juridische als wel van politieke en praktische aard.

Voor het Speciaal Comité Landbouw golden deze conclusies met name t.a.v. de werkzaamheden verband houdende met de uitvoering van het landbouwgedeelte van het toetredingsverdrag en voorts m.b.t. de uitvoering van het struktuurbeleid. Voor de overige voorbereiding der Raadsbesluiten geldt de bestaande consultatieprocedure van het interim-comité.

Tenslotte concludeerde de Coördinatie Commissie dat de Nederlandse vertegenwoordiger in het overleg van de Zes en het V.K. inzake de drugbestrijding zich, met behoud van het principiële standpunt, erbij kan neerleggen dat het rapport van deze werkzaamheden niet wordt uitgebracht aan de Raad der Gemeenschappen, maar aan de nationale regeringen. Dit behoeft uiteraard niet te beletten dat Nederland deze materie t.z.t. toch in de Raad - waar dit overleg door minister Schumann voor het eerst werd opgebracht - ter sprake zal brengen.

D.G.E.S. - 28 april 1972